

Python: Algoritmer

Programmering av algoritmer

Python-bok: Kapittel 12; Teoribok: Kapittel 5

TDT4110 IT Grunnkurs

Professor Guttorm Sindre

Læringsmål og pensum

- Mål
 - Forstå, og kunne bruke, algoritmer for søk og sortering
 - Forstå, og kunne bruke, rekursjon
- Pensum
 - Theory Book IT Grunnkurs: Algorithms, s.107-170
 - Starting out with Python:
 - 3rd edition: Chapter 12 Recursion

Algoritmeeffektivitet

- Måles som antall utførte instruksjoner, f.eks.
 - Antall sammenlikninger (if-setninger)
 - Antall basis aritmetiske operasjoner (+ , * , ...)
 - Antall ombyttinger mellom plasser i ei liste etc.
- Viktigste for store datamengder
- "BigTheta"-notasjon klassifiserer algoritmer
 - Hvordan utvikler kjøretid seg i forhold til datamengden?
 - Sekvensielt søk tilhører $\Theta(n)$, dvs. mengden av algoritmer hvor tidsforbruk utvikler seg lineært med økende datamengde
 - For sorterte data, bedre med binærsøk som er $\Theta(\log n)$
 - Med hashing kan søk være $\Theta(1)$
 - » men da med økt bruk av lagerplass, jfr. Mengder og Dictionary
 - Innstikksortering (insertion sort) tilhører $\Theta(n^2)$
 - Bedre: quicksort, mergesort: $\Theta(n \log n)$

Funksjoners vekst

n	n ²	n ³	2 ⁿ	log(n)	nlog(n)
1	1	1	1	2	0
2	4	8	4	1	2
3	9	27	8	2	5
4	16	64	16	2	8
5	25	125	32	2	12
6	36	216	64	3	16
7	49	343	128	3	20
8	64	512	256	3	24
9	81	729	512	3	29
10	100	1000	1024	3	33
100	10000	1000000	1,2677E+30	7	664
1000	1000000	1000000000	1,072E+301	10	9966
10000	100000000	1000000000000	#NUM!	13	132877
100000	10000000000	1000000000000000	#NUM!	17	1660964
1000000	1000000000000	1000000000000000000	#NUM!	20	19931569
10000000	100000000000000	1000000000000000000000	#NUM!	23	232534967
100000000	10000000000000000	1E+24	#NUM!	27	2657542476
1000000000	1000000000000000000	1E+27	#NUM!	30	29897352854
10000000000	1000000000000000000000	1E+30	#NUM!	33	332192809489
100000000000	1E+22	1E+33	#NUM!	37	3654120904376
1000000000000	1E+24	1E+36	#NUM!	40	39863137138648
10000000000000	1E+26	1E+39	#NUM!	43	431850652335357
100000000000000	1E+28	1E+42	#NUM!	47	4650699332842310
1000000000000000	1E+30	1E+45	#NUM!	50	49828921423310400
10000000000000000	1E+32	1E+48	#NUM!	53	531508495181978000
100000000000000000	1E+34	1E+51	#NUM!	56	5647277761308520000
1000000000000000000	1E+36	1E+54	#NUM!	60	59794705707972500000
10000000000000000000	1E+38	1E+57	#NUM!	63	631166338028599000000
100000000000000000000	1E+40	1E+60	#NUM!	66	6643856189774730000000
1000000000000000000000	1E+42	1E+63	#NUM!	70	69760489992634600000000
10000000000000000000000	1E+44	1E+66	#NUM!	73	730824180875220000000000
100000000000000000000000	1E+46	1E+69	#NUM!	76	7640434618240930000000000
1000000000000000000000000	1E+48	1E+72	#NUM!	80	79726274277296700000000000
10000000000000000000000000	1E+50	1E+75	#NUM!	83	8304820237218410000000000000
100000000000000000000000000	1E+52	1E+78	#NUM!	86	86370130467071400000000000000
1000000000000000000000000000	1E+54	1E+81	#NUM!	90	896920585619588000000000000000
10000000000000000000000000000	1E+56	1E+84	#NUM!	93	9301398665684620000000000000000
100000000000000000000000000000	1E+58	1E+87	#NUM!	96	96335914751733500000000000000000

Hva forårsaker kompleksitet?

- Store datamengder
- Operasjoner som må repeteres mange ganger
 - Løkker
 - Rekursjon
 - Standardfunksjoner / -metoder
 - ...som ser ut som enkle setninger
 - Men "under panseret" inneholder løkker
 - Se f.eks. <https://wiki.python.org/moin/TimeComplexity>
- Nødvendig kompleksitet
 - Problemet er så komplekst, fins ingen smartere løsning
- Unødig kompleksitet
 - Dårlig valg av algoritme eller datastruktur
 - Dårlig valg av standardfunksjon / - metode

Innstikksortering (insertion sort)

Theory Book IT Grunnkurs
Algorithms
Kapittel 5.4

Innstikksortering

(eng: insertion sort)

- Enkel og intuitiv sorteringsalgoritme
 - sorterer ei liste, element for element
- Fordeler:
 - Intuitiv: Minner om menneskers manuelle sortering
 - Ganske enkel å programmere
 - Effektiv for korte lister
 - Kan sortere alle lister som de er
- Ulemper
 - Ikke den mest effektive

Oppgave: Insertion sort

- Lag funksjonen `insertion_sort` som tar inn ei liste og returnerer ei sortert liste ved hjelp av pseudokoden vist under.
- Pseudokoden antar at første element i lista har indeks 0.

La i gå fra 1 til lengden av lista

$element \leftarrow liste[i]$

$hull \leftarrow i$

Så lenge $hull > 0$ og $liste[hull - 1] > element$

$liste[hull] \leftarrow liste[hull - 1]$

$hull \leftarrow hull - 1$

$liste[hull] \leftarrow element$

`insertion_sort.py`

Karakteristikk av innstikkssorteringsalgoritmen

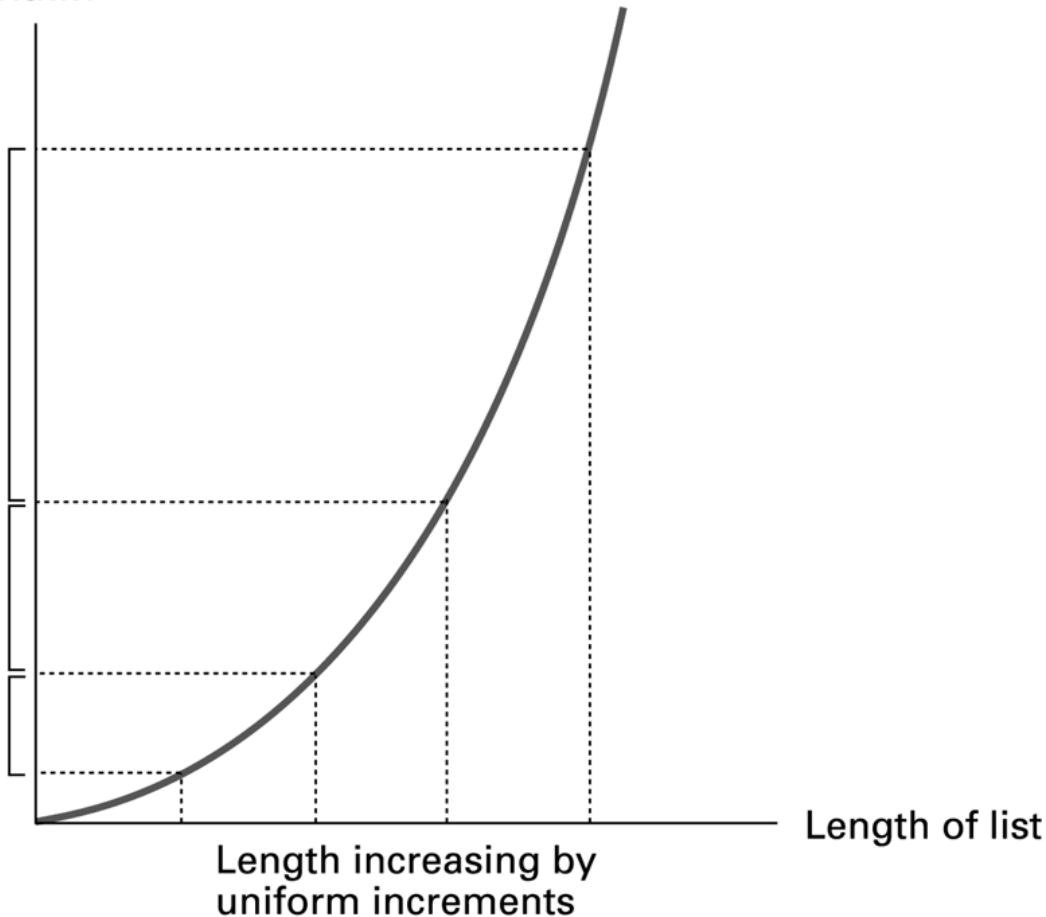
- Hva ytelsen på denne algoritmen i best-case?
 - Nesten sortert liste, kun ett element må flyttes
 - n sammenlikninger og 1 ombytting, dvs. $\Theta(n)$ som best case
- Hva er ytelsen på denne algoritmen i worst-case?
 - Worst-case er at alle elementene må byttes om.
 - $(n-1)/2$ sammenlikninger, $n-1$ ombyttinger, dvs. $\Theta(n^2)$
- Hva er en god egenskap med algoritmen?
 - Krever lite ekstra plass i minnet:
 - Lista med elementer
 - En variabel for å ta vare på den som skal byttes.

Graf over worst-case analysen av *innstikksortering* (*insert sort*)

Time required to execute the algorithm

Time increasing by increasing increments

Rekursjon

Starting out with Python:
Chapter 12 Recursion

Rekursjon

- Noe inneholder eller defineres ved hjelp av seg selv
 - Rekursive funksjoner: kaller seg selv
 - Rekursive datastrukturer (del-elementer av samme type)
- Rekursive funksjoner brukes ofte i algoritmer
 - Kan gi korte og elegante løsninger på problemer
 - Basistilfelle: problemet har triviell løsning, ingen rekursjon
 - Generelt tilfelle: rekursivt kall
- Argumentet til funksjonen må gradvis endres
 - Så vi til slutt ender opp i basistilfellet
 - Ellers får vi evig løkke

Rekursjon, Eks.1: fakultet

NB: rekursjon gir ikke noen spesiell fordel her, minst like greit med løkke, men det er et enkelt eksempel for å introdusere konseptet rekursjon

- Fakultet til et tall beregnes på følgende måte:
 - Hvis $n = 0$ så er $n! = 1$
 - Hvis $n > 0$ så er $n! = 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot \dots \cdot n$
- Fremgangsmåte for problemløsning:
 1. Finne basistilfellet (hvor rekursivt kall unngås):
 - Hvis $n == 0$ så $n! \leftarrow 1$ (ikke avhengig av tidligere ledd)
 2. Uttrykke det generelle tilfellet (med rekursjon):
 - Hvis $n > 0$ så $\text{fakultet}(n) \leftarrow n \cdot \text{fakultet}(n-1)$
 - NB: de rekursive kallene må bevege seg gradvis nærmere basistilfellet, her skjer dette ved at n blir 1 mindre per runde, vil dermed før eller senere bli 0

fakultet.py

Rekursjon, Eks.2: GCD

(Greatest Common Divisor, dvs. største felles faktor)

- Finn største felles faktor for to heltall $m \geq n > 0$
 - Største heltall d som både m og n er delelig på
 - Dvs., $m \% d == 0$ og $n \% d == 0$
- Naiv algoritme: løkke fra n og nedover ($n-1, n-2, \dots$)
- Kjente rekursive algoritmer
 - Euklids algoritme (200 f.Kr.)
 - Basistilfelle: $m \% n == 0$ (tallene går opp direkte)
 - Generelt tilfelle: Utnytter at $\text{gcd}(m, n) == \text{gcd}(n, m \% n)$
 - Dijkstras algoritme (1970)
 - Basistilfelle: $m == n$
 - Generelt tilfelle: Utnytter at $\text{gcd}(m, n) == \text{gcd}(m-n, n)$
 - Kan være raskere enn Euklid (subtraksjon kjappere enn modulo)
 - Men noen ganger tregere (trenger flere rekursive kall)

gcd.py

Binærsøk **(Binary Search Algorithm)**

Theory Book IT Grunnkurs
Kapittel: Algorithm, 5.5

Algoritme for binærsøk


```
bin_search(liste, verdi, min, max)
    hvis max < min
        Returner ikke funnet verdi
    ellers
        midtpunkt = midtpunkt(min,max)
        hvis verdi < liste[midtpunkt]
            returner bin_search(liste,verdi,min,midtpunkt-1)
        ellers hvis verdi > liste[midtpunkt]
            returner bin_search(liste,verdi,midtpunkt+1,max)
        ellers
            returner midtpunkt
```

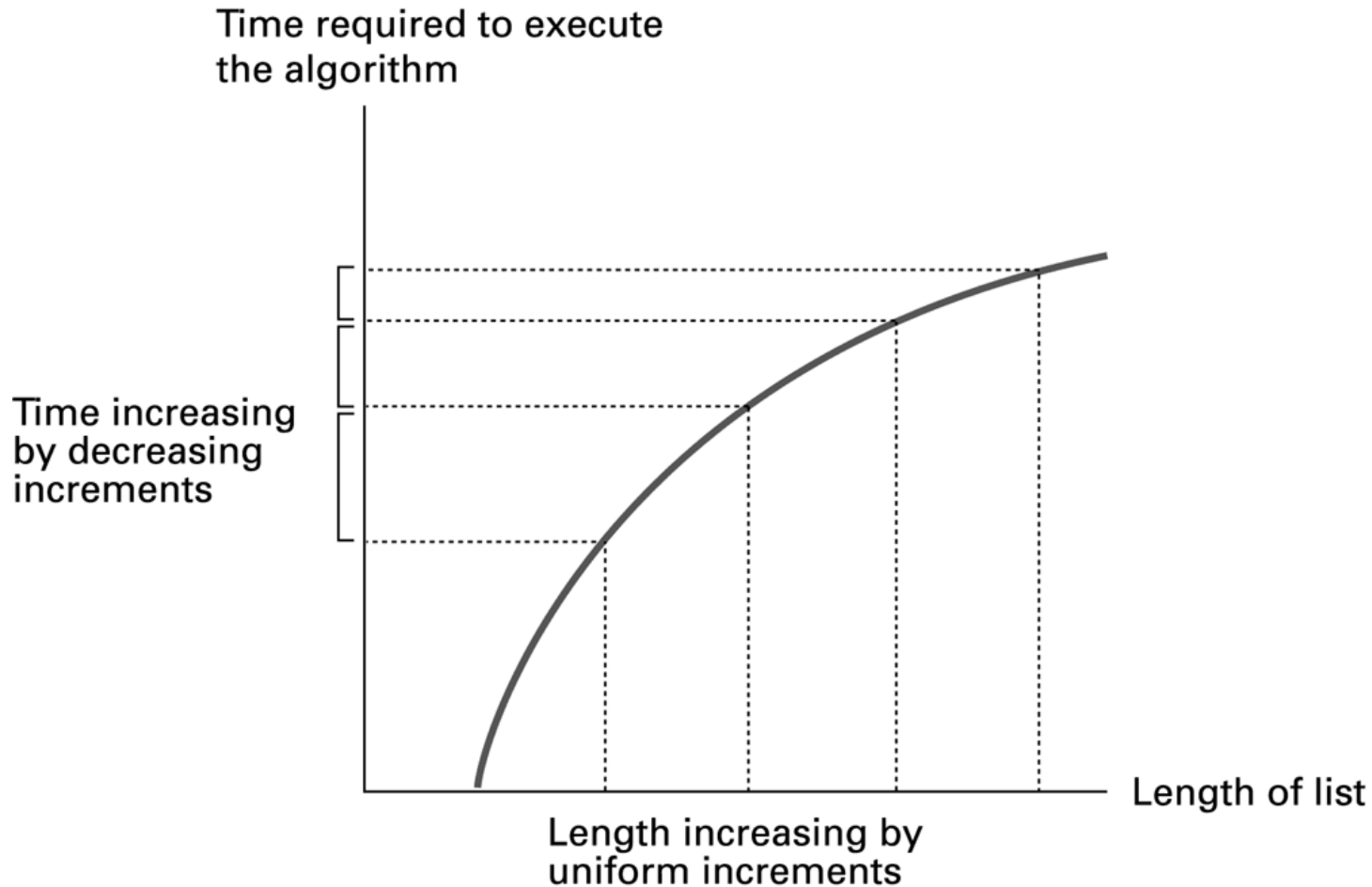
bin_soek.py

Karakteristikk av binærsøk

- Hva er best-case?
 - Treffer på første oppslag, $\Theta(1)$
- Hva er worst-case?
 - Halverer lista helt til det ikke er noe igjen, $\Theta(\log n)$
- Kan sekvensielt søk være raskere enn binærsøk?
 - Ja hvis sekvensielt søk treffer tidlig i lista
 - Men binærsøk er bedre både på average case og worst case
- Begrensninger på binærsøk:
 - Lista må være sortert
 - Sortering koster $\Theta(n \log n)$, altså mer enn sekvensielt søk

Graf over worst-case analyse av binært søk

Oppsummering

- Søk:
 - Sekvensielt søk, average og worst case $O(n)$
 - Enkel å implementere, fungerer på alle lister
 - Binærsøk: average og worst case $O(\log n)$
 - Kun på sorterte lister
 - Søk i hash-liste (f.eks. mengde, dictionary)
 - Average case: $\Theta(1)$
 - Avhengig av robust hash-funksjon
 - Bruker ekstra minne
 - Worst case er $\Theta(n)$ – hvis det blir masse kollisjoner
- Sortering:
 - Innstikksortering: Enkel og intuitiv
 - Best case ved nesten sortert liste: $\Theta(n)$
 - Average og Worst case: $\Theta(n^2)$
 - Det fins raskere algoritmer som er $\Theta(n \log n)$

